

EUSKARAREN ESTATUS JURIDIKOA NAFARROA GARAIAN

Joseba COMPAINS SILVA

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

1.- Gaiaren gaurkotasuna:

- Epaitegietako azken epaiak.
- Funtzio publikorako sarrera eredu.
- kargu publikoak “berdintasunez” eskuratzeko oinarrizko eskubidea.
- Talka Euskararen Foru Legearekin.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

2.- Estatu autonomikoa:

- Lege hierarkia printzipioa.
- Eskumen printzipioa.
- Horien baitako arauen aniztasuna (Konstituziotik udal ordenantzetara).

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.1.- Espainiar konstituzioa:

- 3. artikulua:

1.- Gaztelania da Espainiako estatuaren hizkuntza ofiziala. Espainiar guztiek dute gaztelania jakiteko eginbeharra eta erabiltzeko eskubidea.

2.- Espainiako beste hizkuntzak ere ofizialak izango dira haiei dagozkien autonomia-erkidegoetan, beraietako estatutuekin bat etorritik.

3.- Espainiako hizkuntza-moten aberastasuna kultur ondarea da, eta ondare horrek begirune eta babes berezia izango du.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.1.- Espainiar konstituzioa :

- **23.2 artikulua:**

2.- *Era berean, herritarrek eskubidea dute, berdintasun-baldintzetan eta legeek ezartzen dituzten betekizunekin, funtzio eta kargu publikoetara heltzeko.*

3.2.- Nazioarteko araudia: Europako Gutuna

- Hizkuntza gutxituen Europako gutuna (7.2 artikulua):

"Eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzen aldeko neurri bereziak hartzea, hizkuntza horietako hiztunen eta gainerako herritarren arteko berdintasuna sustatzeko eta haien egoera bereziak kontuan hartzeko, ez da hartuko hizkuntza hedatuenetako hiztunekiko bereizkeria-ekintzatzat."

- Hizkuntz profilak "neurri berezi"?
- Gutunaren helburuak.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.3.- FORU HOBEKUNTZA:

9. artikulua

1. *Gaztelania da Nafarroako hizkuntza ofiziala.*

2. *Euskara ere hizkuntza ofiziala izango da Nafarroako eremu euskaldunetan.*

Foru lege batek zehaztuko ditu eremu horiek, euskararen erabilera ofiziala arautuko du, eta, Estatuaren lege orokorren esparruan, hizkuntza horren irakaskuntza antolatuko du.

- Ofizialtasunak zehaztapen juridikoa.

- Jurisprudentziarako balioa.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.4.- Euskararen 18/1986 Foru Legea:

- **ATARIKO TITULUA: Xedapen orokorrak:**
  - Helburuak (eskubidea, berreskurapena, printzipioak-borondatezko).
  - 3 Hizkuntz eremu (euskaldun, misto, ez euskaldun).

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.4.- Euskararen 18/1986 Foru Legea:

- **I TITULUA: Erabilera arrunta eta ofiziala:**
  - Erabiltzeko eskubidea aitortua, legearen baitan.
    - **Euskaldunean:** Erabilera eta arreta.
    - **Mistoan:** Erabilera.
    - **Ez euskalduna:** “Erabilera”.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.4.- Euskararen 18/1986 Foru Legea:

- **I TITULUA: Erabilera arrunta eta ofiziala:**
  - Eskubide horiek bermatzeko neurriak.
    - **Euskaldunean:** Nahitaezko perfila edo meritua (Derrigor).
    - **Mistoan:** Nahitaezko pefila edo meritu (aukeran).
    - **Ez euskalduna:** Itzulpena.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.4.- Euskararen 18/1986 Foru Legea:

- II TITULUA: Irakaskuntza:

- Orokorrean eskubidea onartua, baina legearen baitan.
  - **Euskaldunean:** Euskara/Gaztelera nahitaez irakatsiak. "*Maila nahikoa*". Salbuespenak.
  - **Mistoan:** Eskatzen dutenei. Progresiboki lerroak sortu.
  - **Ez euskalduna:** Aldaketa. Eskatzen dutenei (gutxieneko ikasle kopurua).

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.5.- Euskararen 103/2017 Foru Dekretua:

- **HITZAURREA:**

- Jarrera proaktiboa: Minorizazioa zuzendu.
- Hizkuntza gutxituen Europako gutuna (7.2 artikulua).

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.5.- Euskararen 103/2017 Foru Dekretua:

- **I TITULUA: Erabilera Administrazioan eta herritarrekin.**
  - **Euskaldunean:** Ofiziala. Elebiz, salbu espresuki hautatua.
  - **Mistoan:** Elebiz izan daitezke, ez derrigor.
  - **Ez euskalduna:** Elebiz izan daitezke, herritarra euskaraz zuzendu bada.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.5.- Euskararen 103/2017 Foru Dekretua:

- **II TITULUA: Funtzio publikoa: Ezagutza eta balorazioa.**
  - **Lehentasunezko lanpostu elebidunak**
(Herritarrei informazioa).
  - **Mistoan:** Gutxienez meritua gisa. TSJk baliogabetua.
  - **Ez euskalduna:** Berdina baloratzeko aukerarekin.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

3.6.- Udal Ordenantzak:

- Legearen 2. xedapen gehigarrian.
- Ezin dituzte eskubide berriak sortu.
- Udal askotan gaindituta.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

4.- Gatazka juridikoa:

I. Auzitegi konstituzionaleko 87/1983 epaia:

- I. **Printzipio orokorra:** Ezagutza meritua (hizkuntza koofizialarena).
- I. **Soilik postu zehatzetan** publikoarekin duten harreman zuzenagatik.
- I. Modu **proporzional eta arrazoituan**.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

4.- Gatazka juridikoa:

- Hemengo Administrazio auzien Sala (TSJN):

- Tokiko errealitate soziolinguistikoa.
- Lanpostuaren eginkizunak.
- Kokapena edo baldintzak.
- Egondako kexak.

- Arrazoitua eta proportzionala.

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

4.- Gatazka juridikoa:

TSJNren azken epaia 395/2023:

“En fin, hacer depender el perfil lingüístico en euskera en la zona mixta únicamente a la realización de funciones de atención al público, al margen de otros factores incontestables como el sociolingüístico propio de la zona mixta donde se ha de prestar el servicio, podría dejar vacío de contenido el otro derecho fundamental en liza, cuando además el establecimiento del perfil en euskera como merito, podría satisfacer las necesidades o demandas de la ciudadanía como se ha expuesto.”

NFE: EUSKARAREN ESTATUS JURDIKOA

8.- Egitekoak: